

Latvijas un Krievijas attiecību attīstība kopš Latvijas iestāšanās Eiropas Savienībā un NATO

Māris Cēpurītis

Rīgas Stradiņa universitāte, Politikas zinātnes katedra, Latvija

Kopsavilkums

Šajā pētījumā tiks analizēts, kā kopš 2004. gada Latvija saskatījusi savas attiecības ar Krieviju. Lai sasniegtu šo mērķi, pētījumā tiks analizēti Latvijas ārpolitikas plānošanas dokumenti – Latvijas ārpolitikas pamatnostādnes un Ārlietu ministrijas ziņojumi par valsts ārpolitiku un Eiropas Savienības jautājumiem.

Rakstā tiek hronoloģiski analizēti Ārlietu ministrijas sagatavotie ārpolitikas plānošanas dokumenti, uzmanību pievēršot tam, kā tiek raksturotas Latvijas attiecības ar Krieviju. Tāpat uzmanība tiek pievērsta jautājumiem, kas šo attiecību ietvaros tiek risināti, un instrumentiem attiecību veidošanai. Darba nobeigumā secināts, ka Latvijas un Krievijas attiecībās kopš 2004. gada ir vērojami stagnācijas periodi (2004.–2006. gads) un “atkušņa” periods (sākot ar 2007. gadu). Jau kopš 2004. gada Latvija attiecības ar Krieviju ir veidojusi vairākos līmeņos – divpusējā, reģionālajā un daudzpusējā (Eiropas Savienības, NATO–Krievijas dialoga ietvaros un starptautiskajās organizācijās). Sākot ar 2007. gadu, Latvijas attiecībās ar Krieviju ir dominējusi pragmatisma pieeja jeb fokuss uz izdevīgiem abpusējo attiecību jautājumiem. 2012.–2014. gadā Latvijas Ārlietu ministrija ir daudz vairāk atzinusi negatīvo elementu klātbūtni abu valstu attiecībās un negatīvas attīstības tendences Krievijā, kas varētu kavēt Latvijas–Krievijas attiecību turpmāko attīstību.

Atslēgvārdi: Latvija, Krievija, attiecības, ārpolitika, Eiropas Savienība, NATO.

Ievads

2004. gada pavasarī Latvija kopā ar pārējām Baltijas valstīm kļuva par Ziemeļatlantijas līguma organizācijas (turpmāk – NATO) un Eiropas Savienības (turpmāk – ES) dalībvalsti. Līdz ar iestāšanos šajās organizācijās tika sasniegti Latvijas ārpolitikas mērķi, kas bija noteikuši valsts ārpolitikas kursu jau kopš 1995. gada. Pēc kļūšanas par NATO un ES dalībvalsti pieauga nepieciešamība pievērsties citiem svarīgiem ārpolitikas jautājumiem, piemēram, veidot attiecības ar Krieviju. Šajā pētījumā tiks analizēts, kā kopš 2004. gada Latvija saskatījusi savas attiecības ar Krieviju. Lai sasniegtu šo mērķi, pētījumā tiks analizēti Latvijas ārpolitikas plānošanas dokumenti – Latvijas ārpolitikas pamatnostādnes un Ārlietu ministrijas ziņojumi par valsts ārpolitiku un Eiropas Savienības jautājumiem (turpmāk – Ziņojumi).

Rakstā tiek hronoloģiski analizēti Ārlietu ministrijas sagatavotie ārpolitikas plānošanas dokumenti, uzmanību pievēršot tam, kā tiek raksturotas Latvijas attiecības ar Krieviju. Tāpat uzmanība tiek pievērsta jautājumiem, ko abas valstis risina, un instrumentiem savstarpējo attiecību veidošanai. Darba nobeigumā tiek izdarīti secinājumi par to, kā Latvijas Ārlietu ministrija vērtējusi attiecības ar Krieviju pēdējo desmit gadu laikā.

Darba mērķis

Darba mērķis ir izpētīt, kā kopš Latvijas iestāšanās NATO un ES Latvijas Ārlietu ministrija ir vērtējusi Latvijas-Krievijas attiecības.

Materiāls un metodes

Laika posmā, ko aptver konkrētais pētījums (2004. gads-2013. gada beigas), Latvijā bija divi ārpolitikas pamatnostādņu dokumenti vairāku gadu periodam un trīs Ārlietu ministrijas ziņojumi, kas aptver viena gada periodu:

- Latvijas ārpolitikas pamatvirzieni līdz 2005. gadam (1995. gads);
- Latvijas ārpolitikas pamatnostādnes 2006.-2010. gadam (2006. gads);
- kopš 2011. gada Ārlietu ministrijas vai ārlietu ministra ikgadējie ziņojumi par paveikto un iecerēto darbību valsts ārpolitikā un ES jautājumos.

Rakstā iepriekšminētie dokumenti tiks analizēti hronoloģiskā secībā. Tajā tiks pētīts, kā tiek raksturotas Latvijas-Krievijas attiecības, kādi jautājumi tiek risināti šo attiecību ietvaros un kādi instrumenti tiek izmantoti.

Rezultāti

Laika posmā no 1995. līdz 2005. gadam Latvijas ārpolitisko virzību iezīmēja Ārlietu ministrijas izstrādātais un Saeimas apstiprinātais dokuments "Latvijas ārpolitikas pamatvirzieni līdz 2005. gadam". Šajā dokumentā tika noteiktas valsts ārpolitikas prioritātes desmit gadu periodam - no 1995. līdz 2005. gadam. Ārpolitikas pamatnostādņu dokumentā primārā uzmanība tiek veltīta Latvijas integrācijai ES un NATO, attiecīgi Latvijas ārpolitikas pamatuzdevumi ir saistīti ar šo mērķu sasniegšanu. Attiecības ar Krieviju dokumentā "Latvijas ārpolitikas pamatvirzieni līdz 2005. gadam" ir apskatītas minimāli. Krievija tiek iedalīta vienā grupā ar "jaunajām neatkarīgajām valstīm" [4], ar kurām tiek saprastas valstis, kas ieguvušas vai atguvušas neatkarību pēc Padomju Savienības sabrukuma. Uzsvars tiek likts uz labu kaimiņattiecību ar Krieviju veidošanu. Papildus gan netiek izvērsti, kādi ir labu attiecību kritēriji un kādās jomās attiecības tiks attīstītas. Pamatvirzienu dokumentā tiek uzsvērts, ka kaimiņattiecību ar Krieviju veidošanai ir jābalstās uz starptautisko tiesību normām un saistību ievērošanu [4].

Nākamais valsts ārpolitikas plānošanas dokuments "Latvijas ārpolitikas pamatnostādnes 2006.-2010. gadam" tika pieņemts tikai 2006. gadā. Dokumenta uzdevums bija iezīmēt valsts ārpolitisko vīziju pēc Latvijas kļūšanas par ES un NATO dalībvalsti. Dalība šajās organizācijās Latvijai radīja nepieciešamību pārskatīt veidus, kā valsts īsteno savu ārpolitiku. Pielāgošanās jaunajiem apstākļiem atspoguļojas Latvijas ārpolitikas pamatnostādņu dokumentā, kurā noteikts, ka valsts attīstīs divpusējās attiecības, izmantojot starptautiskās institūcijas un organizācijas [5]. Šo sadarbības veidu var attiecināt arī uz Latvijas un Krievijas attiecībām. Latvijai kā mazai valstij attiecību veidošanā ar Krieviju ir nozīmīgs gan starptautiskais normatīvais ietvars (starptautiskie līgumi), gan spēcīgāku starptautisko organizāciju kā ES un NATO atbalsts.

Tāpat dokumentā tiek uzsvērtā Latvijas ģeogrāfiskā situācija, kā arī iespējas un riski, kas rodas ekonomisko attiecību attīstības jomā. Ekonomiskās sadarbības iespējas un riski ir attiecināmi arī uz Krieviju, jo, no vienas puses, ekonomiskā sadarbība ar Krieviju ir izdevīga iespēja Latvijas uzņēmējiem, bet, no otras puses, līdz šim Krievija nav sevi pierādījusi kā uzticamu sadarbības partneri. Sankcijas pret Latvijas uzņēmumu ražoto zivju produkciju vai piena produktiem ir radījušas zaudējumus Latvijas uzņēmējiem. Arī publiskajā diskursā paustās bažas par riskiem, ko varētu radīt pārlieku lielā ekonomiskā atkarība no Krievijas, īpaši stratēģiskas nozīmes ekonomikas sektoros, lika daudz rūpīgāk izvērtēt ekonomisko sadarbību ar Krieviju.

2006.-2010. gada ārpolitikas pamatvirzienu dokumentā tiek atzīta Krievijas loma Baltijas jūras reģionā. Baltijas jūras reģionālā sadarbība dokumentā tiek saredzēta arī kā iespēja veidot sadarbību ar Krieviju. Attiecīgi vēlreiz tiek uzsvērtā daudzpusējo sadarbības formu nozīme Latvijas-Krievijas attiecību

veidošanā. Baltijas jūras reģiona kontekstā vienlīdz svarīga ir Amerikas Savienoto Valstu lomas reģionā saglabāšana: "Latvija ir ieinteresēta paturēt ASV ilgtermiņa iesaisti reģionā" [5]. To, ka ASV iesaistītas Baltijas jūras reģionā, var uzskatīt par nepieciešamību līdzsvarot Krievijas ietekmi.

Pamatnostādņu dokumentā tiek raksturotas arī divpusējās Latvijas–Krievijas attiecības, kuras esot jāveido pragmatiski, uzsverot savstarpēji svarīgo un praktisko jautājumu risināšanu [5].

Latvijas pieeja veidot attiecības ar Krieviju, izmantojot starptautiskās organizācijas un institūcijas, redzamas sadaļā par ES, kur atzīmēta nepieciešamība pēc jauna juridiskā ietvara ES–Krievijas attiecībām. Šī Ārlietu ministrijas prioritāte ir skaidrojama ar sarunām par jaunu ES–Krievijas sadarbības līgumu, kas aizvietotu iepriekšējo ES–Krievijas sadarbības līgumu.

Kopumā dokumentā "Latvijas ārpolitikas pamatnostādnes 2006.–2010. gadam" Latvijas–Krievijas attiecības iezīmētas, ņemot vērā Latvijas jauno statusu – kā ES un NATO dalībvalstij, kas arī ietekmē veidus, kā Latvija saredz attiecību veidošanu ar Krieviju. Attiecības ar Krieviju var raksturot kā svarīgas, bet ne prioritāras. Kā pieeja attiecību veidošanā tiek minēts pragmatisms un pievēršanās tiem jautājumiem, kuru risināšanā ir ieinteresētas abas puses. Šāda pieeja nodrošina ceļu uz attiecību normalizāciju, jo iesaistītajām pusēm nav jāpārlicina vienai otra, ka konkrētie jautājumi prasa kopīgus risinājumus.

Pēc dokumenta "Latvijas ārpolitikas pamatnostādnes 2006.–2010. gadam" termiņa beigām Ārlietu ministrija neuzsāka jauna pamatnostādņu dokumenta izstrādi, bet pārgāja uz ikgadēju mērķu un uzdevumu noteikšanu. Pirmoreiz šāda sistēma tika pielietota jau 2011. gada 14. janvārī, kad klajā nāca pirmais Ziņojums. Atšķirībā no iepriekšējiem gadiem, kad ārpolitikas prioritātes tika noteiktas desmit vai četrus gadu periodam, Ārlietu ministrijas (sākot ar 2012. gadu, – ārlietu ministra) ziņojumi attiecas uz viena gada periodu. Tajos sniegts atskats uz iepriekšējā gadā paveikto ārpolitikas un ES jautājumus, kā arī noteiktas prioritātes turpmākajam gadam.

Ziņojuma veidotāji nepieciešamību pēc šāda veida dokumenta pamato šādi: "Ikgadējs ziņojums un debates ļaus detalizētāk pievērsties konkrētām ārpolitikas aktualitātēm un nodrošinās lielāku Saeimas iesaisti ārpolitisko jautājumu risināšanā" [6, 7]. Ārlietu ministrijas ziņojumi publiski tiek prezentēti Saeimā ikgadējās ārpolitikas debatēs neilgi pirms Latvijas starptautiskās atzīšanas *de iure* gadadienas 26. janvārī. Saeimas jaunais ziņojumu formāts Ārlietu ministrijai ir ļāvis daudz detalizētāk izklāstīt paveikto un iecerēto valsts ārpolitikā un ES jautājumos.

Līdz raksta tapšanas brīdim 2014. gada novembrī kopā ir tikuši prezentēti četri Ziņojumi.

2011. gada Ziņojumā Latvijas–Krievijas attiecību aprakstā vērojams optimisms. Tas attiecināms uz Latvijas–Krievijas divpusējām attiecībām un ES un NATO attiecībām ar Krieviju, piemēram, drošības politikas nodaļā tiek rakstīts, ka "2010. gadā notika pakāpeniska NATO–Krievijas attiecību uzlabošanās" [6, 7]. Uzmanība tiek veltīta praktiskajiem Latvijas–Krievijas un ES, NATO–Krievijas attiecību aspektiem, piemēram, Ziemeļu apgādes ceļa, pa kuru uz Afganistānu tiek nosūtītas nemilitāra rakstura kravas, projekta attīstībai.

Uzmanība veltīta arī drošības jautājumiem, un Krievija tiek saskatīta kā viens no atslēgas aktoriem drošības situācijas uzlabošanā, piemēram, kā svarīgs starptautiskās drošības faktors tiek atzīmētas ASV un Krievijas sarunas par jauno līgumu, kurā paredzēta stratēģisko ieroču samazināšana (START). Arī Krievijas atbalsts Ziemeļu apgādes ceļam tiek minēts kā svarīgs drošības un NATO–Krievijas sadarbības jautājums.

Papildu drošībai liela uzmanība tiek veltīta ekonomiskajiem jautājumiem. Ekonomiskie jautājumi caurvij gan ES–Krievijas, gan Latvijas–Krievijas attiecību aprakstu. Tiek atzīmēta Latvijas ārlietu dienesta iesaiste "Latvijas pozīcijas pārstāvēšanā Krievijas iestāšanās sarunās Pasaules Tirdzniecības organizācijā" [6, 14]. Papildu sarunām par Krievijas dalību Pasaules Tirdzniecības organizācijā (turpmāk – PTO) tiek atzīmēta nepieciešamība pēc saistošas ES un Krievijas vienošanās, kas palīdzētu risināt ārpus PTO kompetences esošos tirdzniecības un investīciju vides jautājumus [6, 14].

Latvijas–Krievijas attiecību kontekstā uzmanība tiek veltīta investīciju politikai un nepieciešamībai novērst investoru diskrimināciju. Investīciju jautājumu sakārtošana nozīmētu skaidrākus nosacījumus Latvijas investoru darbībai Krievijas tirgos.

Interesanta un līdz šim nebijusi ir Latvijas pozīcija par ātrumu, kādā notiek ES–Krievijas attiecību attīstība, un tiek pat atzīmēta vēlme pēc straujāka progressa: “Latvija ir apmierināta ar to, kā attīstās ES un Krievijas sadarbība, kuras ietvaros pilnībā tiek ņemtas vērā Latvijas intereses. Iespējams, Latvija varētu vēlēties straujāku attiecību progresu, tomēr, esot ES un Krievijas robežvalstij, Latvijai svarīgāka ir savstarpējo attiecību kvalitāte” [6, 26].

Kopumā 2011. gada Ziņojumā ir vērojams daudz lielāks optimisms par Latvijas–Krievijas, ES un NATO–Krievijas attiecību turpmāko attīstību. Fokuss joprojām tiek saglabāts uz praktiskajiem valstu un organizāciju attiecību aspektiem un tiem, no kuriem ieguvējas ir abas puses. Tas nozīmē, ka Latvijas Ārlietu ministrijas skatījumā attiecībās ar Krieviju joprojām dominē pragmatiskā pieeja. Pozitīvi vērtējama ir atziņa, ka vēlams straujāka attiecību attīstība ar Krieviju. Šāda veida atziņa pirmoreiz parādās Ārlietu ministrijas gatavotajos plānveida dokumentos.

2012. gada janvārī Saeimas ārpolitikas debatēs tika prezentēts jau otrais “Ārlietu ministra ikgadējais ziņojums par paveikto un iecerēto darbību valsts ārpolitikā un par paveikto un iecerēto turpmāko darbību Eiropas Savienības jautājumos”. Arī 2012. gada Ziņojumā saglabājas līdzšinējā Latvijas ārpolitikas pieeja – darbošanās starptautiskajās organizācijās un institūcijās, lai palīdzētu sasniegt divpusējo attiecību mērķus, piemēram, virzot svarīgus Latvijas–Krievijas attiecību jautājumus caur ES un NATO, dialogu ar Krieviju.

Atšķirībā no iepriekšējiem gadiem 2012. gada Ziņojumā tiek plašāk runāts ne tikai par praktisko sadarbību, bet arī par vērtībām, proti, “Latvija ir ieinteresēta stabilos un demokrātiskos kaimiņos. Tas ļautu aktivizēt esošos kontaktus” [1, 17], un “Latvijas interesēs ir stabilas, drošas, demokrātiskas un modernas KF [Krievijas Federācijas – aut.] attīstība” [1, 17]. Netiek aizmirsti arī sarežģītāki Latvijas–Krievijas savstarpējo attiecību jautājumi: “Latvija būs ieinteresēta dialoga turpināšanā par jūtīgiem jautājumiem, t. sk. vēsturi. Vienlaicīgi Latvija vērsīsies pret centieniem ļaunprātīgi izmantot traģiskos 20. gadsimta vēstures notikumus un to izraisītās sekas Latvijai un nepamatotai Latvijas kritikai divpusējās attiecībās, kā arī starptautiskajās organizācijās” [1, 17].

Tiek uzsvērts, ka Latvija vēlas veidot labas attiecības ar visām kaimiņvalstīm, “kā arī, ievērojot Krievijas Federācijas starptautisko nozīmi, vēlas attīstīt uz abpusējām interesēm balstītu sadarbību ar Krievijas Federāciju” [1, 20].

Latvijas–Krievijas attiecību kontekstā tiek atzinīgi vērtēta Krievijas plānotā pievienošanās PTO, kas paplašināšot Latvijas un Krievijas ekonomiskās sadarbības potenciālu un “kuras rezultātā abām valstīm savstarpējās tirdzniecības attiecības būs pienākums balstīt uz PTO normām un standartiem” [1, 20]. Ekonomiskās attiecības ir svarīgas arī ES–Krievijas savstarpējās attiecībās, un joprojām turpinās sarunas par jauno ES–Krievijas līgumu: “Latvija turpinās atbalstīt sarunu turpināšanu par jauno ES–KF sadarbības līgumu, kas nostiprinās ES un KF attiecības, sniedzot vienlaicīgi Latvijai papildu iespējas ekonomiska un politiska dialoga veicināšanai ar Krieviju.”

Kopumā 2012. gada Ziņojumā apskatīts plašs jautājumu loks Latvijas–Krievijas attiecībās. Nemainīgs saglabājas starptautisko organizāciju ietvars, bet atšķirībā no iepriekšējiem gadiem 2012. gada Ziņojumā uzmanība pievērsta arī sarežģītākiem Latvijas–Krievijas attiecību jautājumiem, piemēram, vēsturei un vērtību jautājumiem – atzīstot pozitīvo, ko sniegtu Krievijas demokratizācija.

2013. gada janvārī Saeimā notika jau trešās ārpolitikas debātes, kuru pamats bija pēc kārtas trešais Ziņojums par valsts ārpolitiku un ES jautājumiem. Jaunais Ziņojums noteica Latvijas Ārlietu ministrijas vīziju par Latvijas–Krievijas attiecību attīstību 2013. gadam, kas radikāli neatšķiras no iepriekšējos gados iezīmētā attiecību modeļa. 2013. gada Ziņojumā tiek uzsvērtā Latvijas vēlme attīstīt uz abpusējām interesēm balstītu sadarbību, tostarp ekonomisko sakaru paplašināšanu. “Divpusējo attiecību līmenī ir svarīgi turpināt un paplašināt praktisko sadarbību, t. sk. aktivizējot Starpvaldību komisijas darbu. Latvija cer uz politiskā dialoga stiprināšanu, virzoties uz stabilas un konstruktīvas attiecību dienaskārtības attīstīšanu” [1, 24]. Līdzīgi kā iepriekšējos gados Krievija tiek skatīta kā Baltijas jūras reģiona sastāvdaļa, un aktuāls ir jautājums par Latvijas vēlmi redzēt Krieviju kā demokrātisku valsti. Latvija attiecības ar Krieviju turpina veidot divpusēja, kā arī ES un NATO–Krievijas dialoga ietvaros: “Latvija ir ieinteresēta demokrātiskā un stabilā Krievijas Federācijas attīstībā, kura cieši

sadarbojas ar Eiropas Savienību un NATO. Šāda modeļa attīstība ļautu Latvijai un Krievijai stiprināt dialogu dažādās jomās, vēl vairāk kāpinot ekonomisko sakaru apjomu, tūrisma, kultūras un izglītības saites” [1, 24].

Kā praktiskie, tā demokrātijas un cilvēktiesību jautājumi tiek pieminēti ES–Krievijas attiecību kontekstā. Gan divpusējās, gan ES–Krievijas attiecībās joprojām svarīga ir ekonomisko attiecību turpmākā attīstība: “Latvija ir ieinteresēta veicināt vienotu ES pieeju attiecībās ar KF un iestāsies par līdzsvarotu progresu visos dienaskārtības jautājumos, t. sk. Jaunais līgums modernizācijas, enerģētikas, iesaldēto konfliktu risināšana, vīzu dialogs, dialogs par cilvēktiesību un likuma varas jautājumiem u. c. Latvijas interesēs ir panākt, lai KF konsekventi ievērotu PTO saistības un atturētos no jaunu protekcio-nisko pasākumu ieviešanas, kas varētu potenciāli kaitēt Latvijas uzņēmēju interesēm” [1, 24]. 2013. gada Ziņojumā tiek pieminētas arī Krievijas darbības, kas neveicina pozitīvu kaimiņattiecību veidošanos, konkrēti “Krievijas nepamatotās apsūdzības attiecībā uz [2012. gada – aut.] februāra referendumu par otro valsts valodu, kā arī neobjektīvie vērtējumi un kritika starptautiskajās organizācijās par Latvijas vēstures jautājumiem un nepilsoņu problemātiku.”

Salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, 2013. gada Ziņojums straujas izmaiņas Latvijas–Krievijas attiecību vīzijā neienes. Ievērojamākā atšķirība ir ne tikai pozitīvo, bet arī negatīvo – attiecību attīstību kavējošo – elementu atzīmēšana.

2014. gada janvārī tika prezentēts “Ārlietu ministra ikgadējais ziņojums par paveikto un iecerēto darbību valsts ārpolitikā un Eiropas Savienības jautājumos”. Ziņojuma nodaļā par Krieviju tiek noteikta Latvijas vīzija kā “abpusējas ieinteresētības un savstarpējas cieņas principiem balstītu attiecību veidošana ar Krieviju” [3, 2]. Uzsvars tiek likts uz nepieciešamību veidot vienotu ES politiku attiecībās ar Krieviju un turpināt darbu pie jaunās ES–Krievijas partnerības vienošanās izstrādes. ES–Krievijas kontekstā tiek atzīmētas vairākas negatīvas darbības – Krievijas rīcība pret ES prezidējošo valsti Lietuvu, kā arī demokrātiju un cilvēktiesības ierobežojoši lēmumi Krievijā, kas neveicina labu partnerattiecību gaisotnes veidošanos.

Latvijas–Krievijas attiecību attīstība turpinās arī Baltijas jūras reģiona sadarbības ietvaros, kur tiek atzīta Krievijas pieaugošā loma. Latvijas–Krievijas divpusējās attiecībās dominē ekonomisko attiecību jautājumi, un tieši ekonomiskās attiecības tiek atzīmētas kā pozitīvas. Tāpat tiek atzīmēta abu valstu līgumtiesiskās bāzes papildināšana. Tiek minēta arī demokrātiju un cilvēktiesību ierobežošanas politika Krievijā, kas rada bažas par Krievijas izvēlēto turpmākās attīstības virzienu, kā arī jau trešo gadu pēc kārtas tiek uzsvērta Krievijas darbību negatīvā ietekme uz abu valstu attiecībām.

Kopumā 2014. gada janvārī prezentētajā Ziņojumā ir redzams tiešs turpinājums pēdējo trīs gadu Latvijas ārpolitikas vīzijai, šādi nodrošinot kontinuitāti. Tajā pat laikā tieši 2014. gada Ziņojumā parādās vairāk elementu, kas vērš uzmanību uz noteiktām attīstības tendencēm Krievijā, kas var negatīvi ietekmēt Latvijas–Krievijas, kā arī ES un NATO–Krievijas attiecības, piemēram, demokrātiju un cilvēktiesības ierobežojošie lēmumi Krievijā un darbošanās pret Lietuvu tās prezidentūras ES Padomē laikā.

Secinājumi

Desmit gadu periodā Latvijas–Krievijas attiecības ir piedzīvojušas sasalum un atkusni. Piemēram, no Latvijas iestāšanās ES un NATO 2004. gadā līdz 2006.–2007. gadam Latvijas–Krievijas attiecības stagnēja un tajās nebija iespējams saskatīt vērā ņemamu progresu. Sākot ar 2006. gadu, ir vērojama pragmatiskā pieeja Latvijas–Krievijas attiecībām, kur uzsvars tiek likts uz abpusēji izdevīgo jautājumu risināšanu. Pragmatiskā pieeja Latvijas–Krievijas attiecībās ir dominējusi līdz pat 2014. gadam. Novērojot notikumus 2014. gadā, var prognozēt, ka 2015. gada ziņojumā iespējamas izmaiņas līdzšinējā Latvijas–Krievijas attiecību pieejā. Sākot ar 2011. gada ziņojumu, Latvijas–Krievijas attiecībās ir vērojama šo attiecību ekonomizācija jeb ekonomisko jautājumu izvirzīšana priekšplānā. Tas ir saistīts gan ar pragmatisko pieeju, gan ar nepieciešamību Latvijai rast jaunus noieta tirgus un veidot uz eksportu orientētu ekonomiku.

Kopš 2004. gada kā nemainīgs elements Latvijas attiecību veidošanā ar Krieviju ir daudzlīmeņu pieeja, kura ļauj Latvijas–Krievijas attiecības veidot divpusēji un reģionāli (Baltijas jūras reģiona sadarbības ietvaros), kā arī izmantojot starptautiskās organizācijas un institūcijas (kā svarīgākās minot ES un NATO).

Kopumā Latvijas Ārlietu ministrijas skatījums par Latvijas–Krievijas attiecībām ietver iekšpolitiskās un ārpolitiskās situācijas analīzi un pielāgošanos izmaiņām abos līmeņos.

Relations Between Latvia and Russia Since Latvia's Accession to European Union and NATO

Abstract

Since spring of 2004, when Latvia became a member of the European Union and NATO, Latvia's relations with Russia have witnessed periods of stagnation and periods of intensified cooperation. The Ministry of Foreign Affairs of Latvia is the primary institution responsible for coordination and implementation of Latvia's foreign policy. This role means that the Ministry's vision of relations with Russia will have the greatest impact on how the relations are actually implemented from the Latvian side. In order to find out how this vision has changed in the last ten years, this study examines foreign policy planning documents of the Ministry of Foreign Affairs of Latvia.

In the course of research, we see continuity of how the Ministry sees Latvia's relations with Russia. In these documents the Ministry takes into consideration changes in domestic and international politics and tries to put forward the most suitable model of relations.

Since 2004 we see some constant elements in Latvia's relations with Russia – the most constant is the multilevel approach, where Latvia pursues its interests at bilateral level, at regional level and through international organisations and institutions, most importantly the European Union and NATO.

Keywords: Latvia, Russia, relations, foreign policy, European Union, NATO.

Literatūra

1. Latvijas Republikas Ārlietu ministrija. Ārlietu ministra ikgadējais ziņojums par paveikto un iecerēto darbību valsts ārpolitikā un par paveikto un iecerēto turpmāko darbību Eiropas Savienības jautājumos // <http://polsis.mk.gov.lv/LoadAtt/file62149.doc> [sk. 19.11.2014.].
2. Latvijas Republikas Ārlietu ministrija. Ārlietu ministra ikgadējais ziņojums par paveikto un iecerēto darbību valsts ārpolitikā un Eiropas Savienības jautājumos // http://www.mfa.gov.lv/data/file/arpolitikas_zinojums_2013.pdf [sk. 19.11.2014.].
3. Latvijas Republikas Ārlietu ministrija. Ārlietu ministra ikgadējais ziņojums par paveikto un iecerēto darbību valsts ārpolitikā un Eiropas Savienības jautājumos // http://www.mfa.gov.lv/data/02012014__arlietu%20ministra%20zinojums.pdf [sk. 19.11.2014.].
4. Latvijas Republikas Ārlietu ministrija. Latvijas ārpolitikas pamatvirzieni līdz 2005. gadam // <http://www.mfa.gov.lv/lv/Arpolitika/4294/> [sk. 14.05.2014.].
5. Latvijas Republikas Ārlietu ministrija. Latvijas ārpolitikas pamatnostādņēs 2006.–2010. gadam // <http://www.am.gov.lv/lv/Arpolitika/pamatnostadnes/> [sk. 14.05.2014.].
6. Latvijas Republikas Ārlietu ministrija. Ziņojums par Valsts ārpolitiku un Eiropas Savienības jautājumiem // <http://www.mfa.gov.lv/data/file/Arpolitika/zinojums.pdf> [sk. 11.11.2014.].